

ИЗМЕРВАНЕ НА ПРОМЕНЛИВ ТОК И ПРОМЕНЛИВО НАПРЕЖЕНИЕ С МУЛТИЦЕТ

Методически указания

Целта на упражнението е учениците да се научат да измерват променлив електрически ток и променливо електрическо напрежение.

1. Използвани виртуални уреди

Уред	Брой
Трансформатор с регулируемо изходно напрежение $U=(0...260) V$	1
Цифров измервателен уред (мултицет)	1
Прототипна платка	1
Резистор $R=1 k\Omega$, $P=5 W$	1
Резистор $R=2,2 k\Omega$, $P=5 W$	1

2. Теоретична постановка

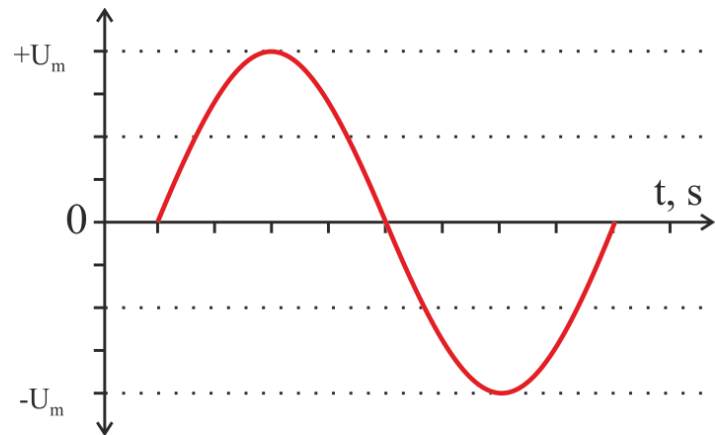
Променливотоковите сигнали имат най-често синусоидална форма (Фиг. 1) и могат да се дефинират по следния начин:

$$u(t) = U_m \cdot \sin(\omega t), \quad (1)$$

където U_m е амплитудата на синусоида.

Обикновено амперметрите и волтметрите измерват ефективната стойност на величината. Например, при синусоидално напрежение, тя се дефинира като:

$$U = \frac{U_m}{\sqrt{2}} \quad (2)$$

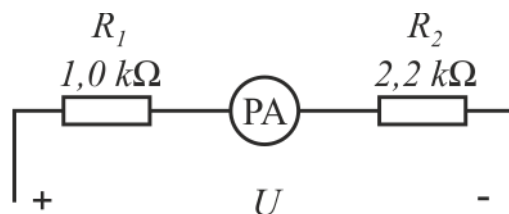
Фиг. 1. Синусоидална форма на напрежение

При измерване на променливи токове и напрежения се използват същите правила за включване на уредите, като при постояннотоковите. Но в случая посоката на включване на уредите не е от значение.

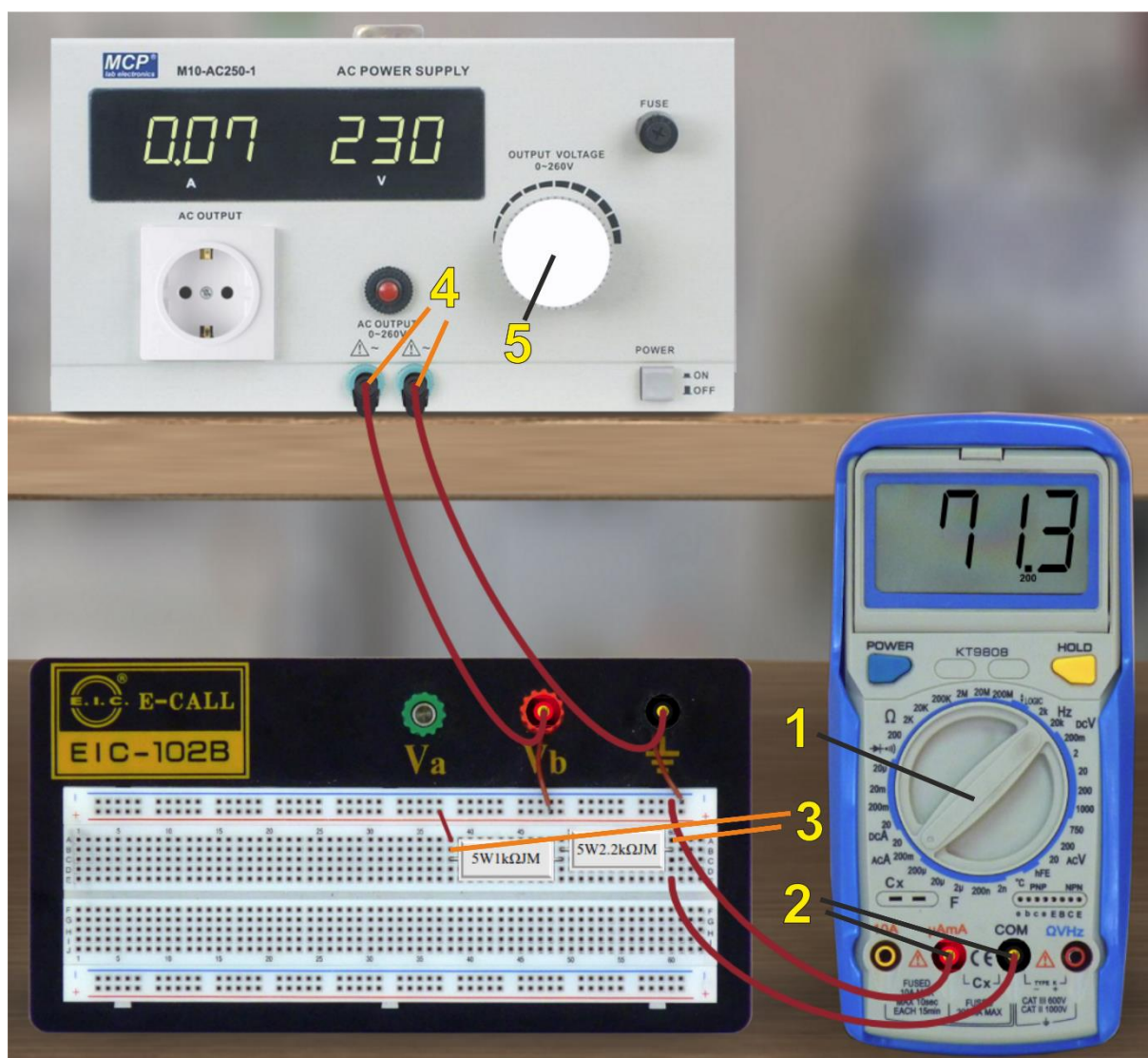
3. Задачи за изпълнение

Задача 1. Да се измери токът във верига с последователно свързани резистори.

Стъпка 1. Да се свърже схемата от фиг. 2. Това би могло да стане по начина, показан на Фиг. 3.

Фиг. 2. Схема на опитната постановка към задача 1

Фиг. 3. Примерно свързване на виртуалните уреди:

- 1 – превключвател на обхват; 2 – клемите на мултицетата за измерване на ток;
 3 – клемите на прототипната платка за свързване на елементи/проводници;
 4 – захранващи клемите на регулируемия трансформатор;
 5 – потенциометър за регулиране на напрежение;

- Превключвателят за обхват на мултицетата да се постави в режим за измерване на променлив ток (**ACA**) и да се избере обхват 200 mA;
- Двата резистора да се свържат последователно върху прототипната платка;
- Измервателният уред да се включи последователно във веригата, използвайки клемите **COM** и **μA mA**. За целта, едната клемата да се свърже към единия резистор, а другата - към клемата на източника;

Забележка: За да се свържат две клеми, трябва да се натисне левия бутон на мишката върху едната от тях и да се завлече до втората.

- Да се затвори веригата, като втората клема на източника се свърже към другия резистор.

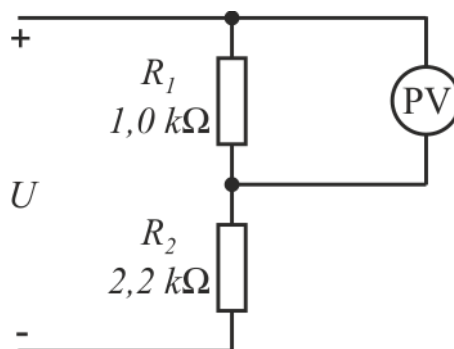
Забележка: При натискане левия бутон на мишката върху някой от проводниците, неговата траектория може да се променя.

Стъпка 2. Да се захрани схемата с напрежение и да се измери протичащия ток.

- Да се включат бутоните **Power** на мултицета и източника;
- От потенциометъра на регулируемия трансформатор да се подаде напрежение с ефективна стойност $U = 200\text{ V}$;
- Да се отчете големината на тока от измервателния уред.

Задача 2. Да се измери напрежението във верига с последователно свързани резистори.

Стъпка 1. Да се свърже схемата от фиг. 4. За целта двата резистора да се свържат последователно върху прототипната платка.

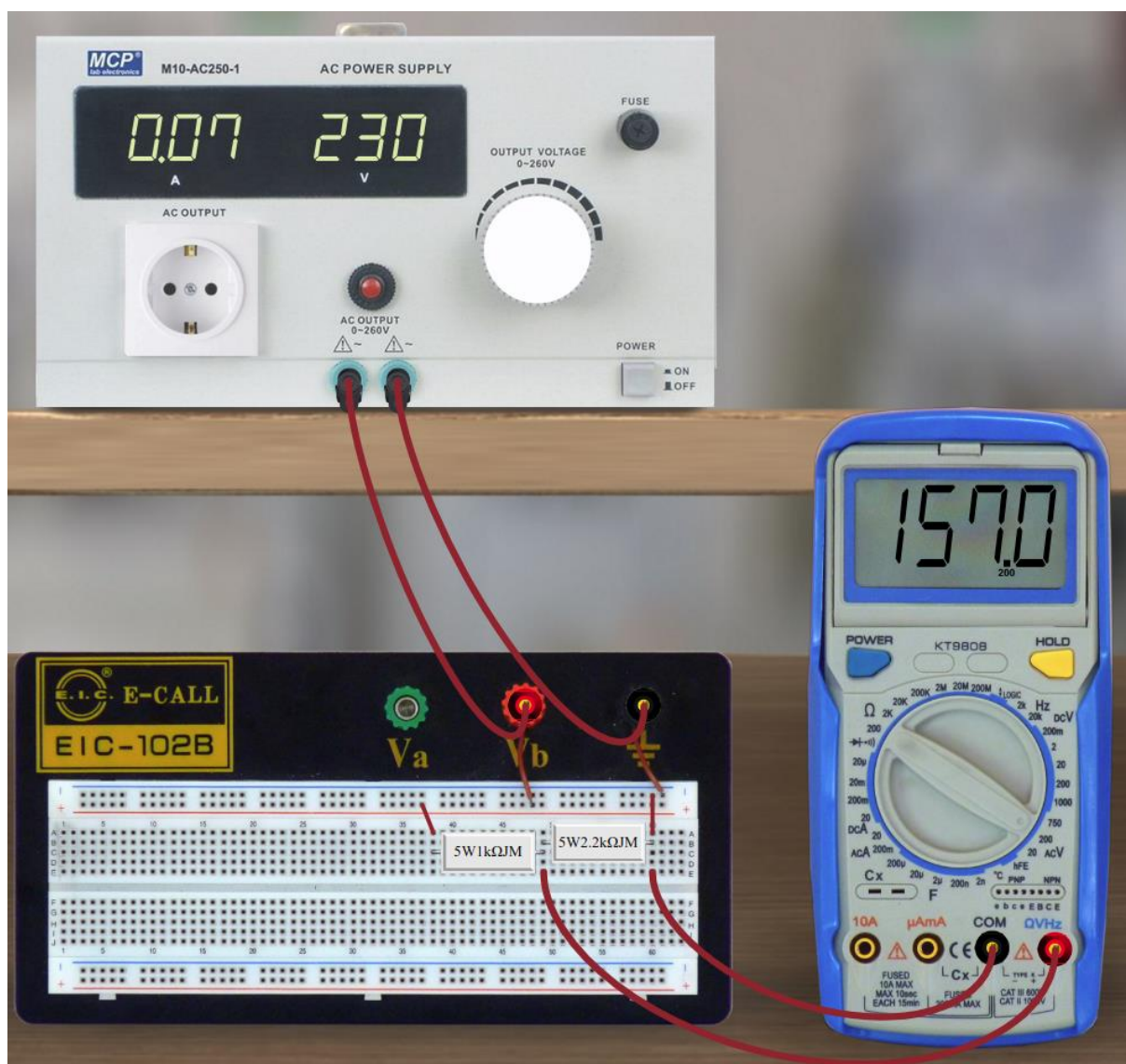
Фиг. 4. Схеми на опитната постановка към задача 2

Стъпка 2. Схемата да се захрани от регулируемия трансформатор по подобие на задача 1. Да се подаде входно напрежение $U = 200\text{ V}$.

Стъпка 3. Превключвателя за обхват на мултицета да се постави в режим за измерване на променливо напрежение (**ACV**) и да се избере обхват 200 V.

Стъпка 4. Да се измери пада на напрежение върху резистор R_1 с мултицета. За целта, клемите **COM** и **Ω VHz** да се свържат към краищата на резистора.

Забележка: Примерна реализация на схемата от Фиг. 4 е представена на Фиг. 5.

Фиг. 5. Примерно свързване на схемата от фиг. 4

Стъпка 5. Да се измери пада на напрежение върху резистор R_2 .

4. Контролни въпроси

1. Кои клеми на мултицета се използват за измерване на променлив ток или променливо напрежение?
2. Каква стойност показва мултицетът при измерване на променлив ток/напрежение?
3. Ако ефективната стойност на синусоидално напрежение е 230 V, каква е неговата амплитудна стойност?

Литература

[1]. Учебник.